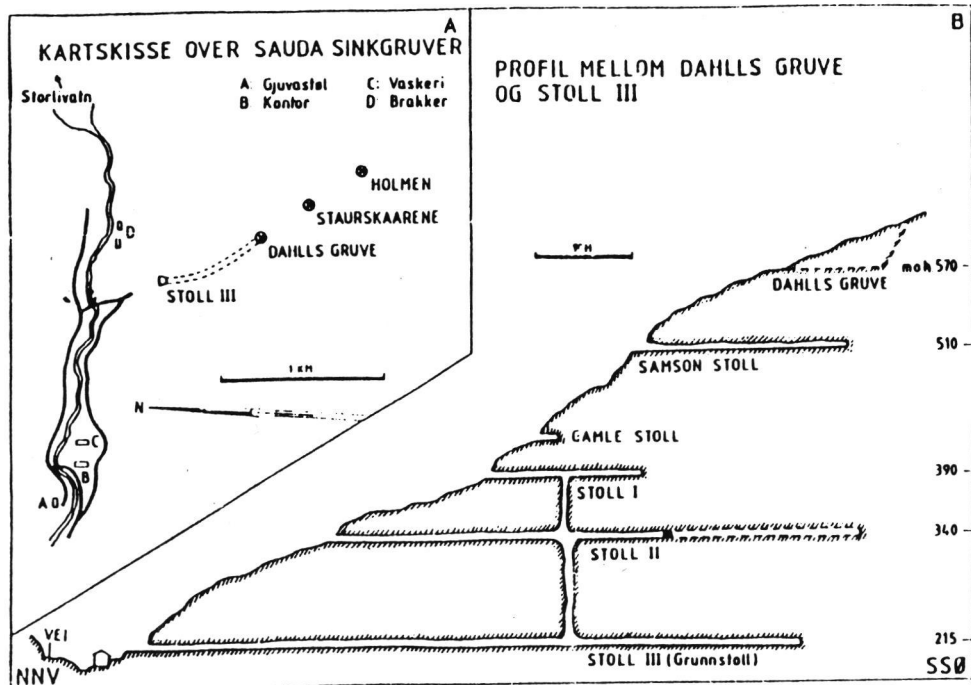


# Birkeland sinkgruver i Sauda – en ny turistattraksjon

Sommeren 1989 ble de gamle sinkgruvene i Sauda åpnet for publikum. Guidede turer ble arrangert flere ganger i uken og interessen var stor, så Sauda kommune vil holde fram også til neste sommer



## Historikk

Husmannen Gregorios Birkeland fartet rundt i Saudaheiene på jakt etter malm, og i 1881 fant han sink, jern og kobbermalm. Disse funnene ga grunnlaget for gruvedrifta, som startet alt i 1882. Selskapet som ble dannet fikk navnet Sauda gruvekompani og hadde i 1882 en arbeidsstyrke på 20 mann. Kompaniet kom fort i økonomiske vansker, og i 1887 ble gruvene solgt til et engelsk selskap. Engelskmennene gikk igang med stor optimisme. Mellom 1888 og 1891 var arbeidsstokken oppe i 100 mann, men optimismen sluknet snart. I 1892

var det bare 51 ansatte, og året etter tok C.D. Gilbert over gruvene. I 1894 ble det driftsstans pga. lave sinkpriser. Etter dette kom gruvene aldri i drift igjen. 1916 var siste året med prøvedrift. I de senere år har BP hatt mufingen på gruvene, og i 1987 og 1988 har de foretatt undersøkelser i gruvefeltet, undersøkelser som var negative.

## Resultat

I den 17-årige perioden gruvene var i drift ble det tatt ut 24 000 kubikkmeter masse med et ertsinnhold på ca. 12 000 tonn, derav 36 prosent sink.

## Mineraler

Foruten sinkblende, magnetkis og kobberkis er gravene mest kjent for den askefargede stilbitten, som forekommer i brede årer med meget store krystaller. Videre har vi vifteformede rosetter av cummingtonitt, arsenkiskrystaller, chalcantitt og meget pene gipskrystaller.

## Adkomst

For å komme til gravene tar man E 76 til Røldal. Derfra tar man R 520 mot Sauda. Første tettsted er Hellandsbygd, og gravene ligger 7 km fra Hellandsbygd mot Sauda. En gammel gruvevei fører fram til gravene. Denne veien ble satt i stand i 1989 og er et kulturhistorisk minnesmerke. Her ble malmen fraktet med hest ned til havnen i Sauda. Når man går på denne veien, er det vanskelig å skjønne at man kunne kjøre her med hest og at det var for det meste kvinner som stod for denne transporten.

I den nyåpna gruva/stollen er hovedinngangen 600 m, og med sideganger kan man gå ca. 800 m. Stollen er meget trygg, men man trenger støvler, lykt og hjelm. For å være sikker på å komme inn i gruva bør en kontakte turistinformasjonen i Sauda. For større grupper kan guiding avtales med Sauda kommune.

Så ta en tur til Vestlandet neste sommer. For folk fra Østlandet kan turen kombineres med noen av gravene i Telemark (E 76 går forbi mange av dem).

*Harald Kristiansen*

---

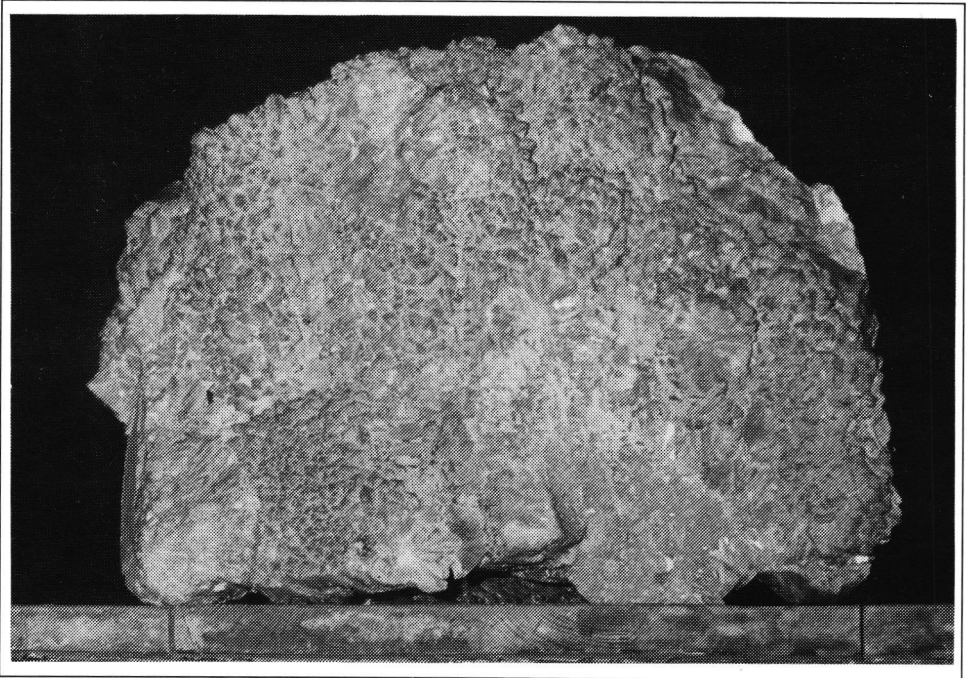
## Metalldetektor ønskes kjøpt

Kittil Hagen

Borgetveien 27, 3900 Porsgrunn

Telefon 03 50 16 10

---



Gulorange stilbitt gruppe ca. 30 × 35 cm.

*NAGS-nytt foto*